

Kézikönyv az *Iskola másként* hétre

Híánypótló tanári kézikönyv jelent meg *Iskola? Másként!* címmel Demény Piroska és Birta-Székely Noémi szerkesztésében az Egyetemi Műhely Kiadó gondozásában Kolozsváron, 2016-ban. A kötet kalauza lehet az óvodában, az általános iskola elemi és felső tagozatán, valamint a középiskolában tanító pedagógusoknak az oktatási intézmények által a 2011/2012-es tanév óta kötelező módon megszervezendő *Iskola másként* hét tevékenységeinek a megtervezésében és megvalósításában. Ezt a hetet azzal a szándékkal vezették be az oktatási intézményekbe, hogy a tevékenységei hozzájáruljanak az óvodás és iskolás gyermekek tanulási képességének, valamint szocio-emocionális kompetenciájának a fejlődéséhez. A jól szervezett *Iskola másként* programjai olyan teret biztosíthatnak a tanulásnak, ahol mind a gyerekek, mind a pedagógusok kifejezhetik kreativitásukat, ahol az elsajátított ismereteket összefüggésbe tudják hozni azok mindennapi életben történő alkalmazhatóságával. „A bevezetését követő években minden iskolában nagy lelkesedéssel fogadták az *Iskola másként* hetet, és kreatívabbnál kreatívabb ötletek kivitelezését tervezték a közösségek. [...] Évek teltevel azonban lankadt a lelkesedés: az osztályközösségek kifogytak az ötletekből, a szervezés nehezen megy” – áll a kötet *Bevezetőjében*. Mi sem bizonyítja ezt jobban, hogy maga a minisztérium is az idei tanévtől változtatott a szervezés módszertanán: nagyobb szabadságot adott az intézményeknek mind az időpont megválasztásában, mind a szervezésben. A kézikönyv is ezen az állapoton kíván segíteni, olyan ötleteket kínálva a pedagógusoknak, amelyek szabadon továbbvihetők, kreatívan kezelhetők, a helyi körülményekhez igazíthatók.

Ezt a hetet azzal a szándékkal vezették be az oktatási intézményekbe, hogy a tevékenységei hozzájáruljanak az óvodás és iskolás gyermekek tanulási képességének, valamint szocio-emocionális kompetenciájának a fejlődéséhez.

A kötet két nagy szerkezeti egységre tagolódik. A *Bevezető* után az első szerkezeti egység két tanulmányában a szerzők részletesen foglalkoznak az óvodás és kisiskolás korú gyermekek (Demény Piroska), valamint a serdülőkorúak életkori és egyéni sajátosságainak a tanulási folyamatban betöltött szerepével (Birta-Székely Noémi). Fontos ez az elméleti összegzés, hiszen tudatosítja, hogy az iskolán kívüli tevékenységek szervezése is az érintett korosztályok jellemzőinek, a tanulók egyéni különbségeinek a figyelembevételével történhet meg hatékonyan.

A második szerkezeti egység az iskolán kívüli nevelési lehetőségek közül mutat be néhány jó gyakorlatot. A kötetben bemutatott 13 projektet sokszínűség jellemzi mind a megcélzott korosztály, mind pedig a tematika vonatkozásában. A gyűjteményben helyet kaptak olyan projektek, amelyek az óvodás korosztálynak szólnak (pl. *Továtűnő mesterségek nyomában*), olyanok, amelyek az általános iskola alsó tagozatát tekintik célcsoportnak (pl. *Csipike birodalma*), olyanok, amelyeknek résztvevői az általános iskola felső tagozatos tanulói lehetnek (pl. *Lovagképző erdei iskola*), és olyanok is, amelyeket középiskolás tanulóknak szerveztek (pl. *A kamera nyelvén*). A projektek a legkülönbözőbb témaköröket ölelik fel: múltunk és hagyományaink megismerése (találkozás a néptáncsal, népi mesterségekkel és tevékenységformákkal, helyi műemléképület megismerése), történelmünk egy szeletének a tanulmányozása, testnevelés és sport, filmkészítés, érzelmi intelligencia fejlesztése stb. A bemutatott projektek külön érdeme, hogy mellékletként tartalmazzák azokat a tartalmakat (énekeket, verseket, játékokat stb.), amelyeket a projektek tervezői és kivitelezői a kitűzött célok elérése érdekében alkalmaztak.

A projektek némelyike változatlanul megvalósítható a kötetben megtalálható formában, mások ötletet adhatnak a pedagógusoknak, hogy saját településükhöz, saját intézményükhöz igazított tevékenységeket találjanak ki. A projektek ugyanakkor mintát is nyújtanak arra vonatkozóan, hogy általában miként érdemes és eredményes megszervezni az iskolán kívüli tevékenységeket: a tanulók bevonásával a tervezésbe és a megvalósításba, a mozzanatok aprólékos előkészítésével, külső segítők és szülők közreműködésével, a legváltozatosabb színtereken stb.

Összességében elmondható, hogy a kötetben szereplő projektek magukon viselik azokat a jellemzőket, amelyekkel az *Iskola másként* hét tevékenységeinek rendelkezniük kell: transzdiszciplináris jellegűek, a tapasztalati úton történő és interaktív tanulásra építenek, innovatívak, a szülőkkel, a helyi intézményekkel és egyesületekkel való partnerségben valósíthatók meg. A kézikönyv a címében szereplő *Másként!* imperatívuszának a teljesítésében tud segíteni azoknak a pedagógusoknak, akik az *Iskola másként* hetet vagy más extracurriculáris tevékenységet valóban a másság, vagyis a megtapasztalás, az elmélyülés, a feltárás, a felfedezés, az alkotás érdekében az élményszerű együttlétnek a jegyében képzelik el.

Demény Piroska – Birta-Székely Noémi (szerk.): *Iskola? Másként!* Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság, Kolozsvár, 2016.